

Ligestilling

Hvad mener vi egentlig, når vi siger "ligestilling"?

Begrebet bruges i flæng, men det er sjældent at vi får en klar definition. Og det er ikke så underligt, for det er et uklart "gummi-begreb".

Betyder det at have de samme rettigheder?

Betyder det at have de samme muligheder?

Betyder det at opnå de samme resultater?

Uden en klar, fælles definition af begrebet er det egentlig umuligt at have en samtale om det - og alligevel er det netop det, vi hele tiden prøver.

Måske er det at sætte det på spidsen, men det svarer lidt til at diskutere prisen på en vare, uden at gøre det klart, hvilken valuta, man regner med. "Den koster 10 kroner," siger manden - men er det svenske kroner, norske kroner eller danske kroner? Der er stor forskel.

Se her, [hvad ordbogen skriver](#) om begrebet 'ligestilling':

"Ligestilling er at stille forskellige befolkningsgrupper lige med hensyn til bl.a. løn, uddannelse og politisk indflydelse. Ligestilling benyttes i modsætning til det generelle lighedsbegreb især om de to køn, men i stigende grad også om andre grupper, fx ligestilling mellem etniske grupper. Begrebet ligestilling bruges i flere betydninger, idet målet kan være enten lige muligheder, dvs. fjernelse af alle formelle og måske også uformelle hindringer, eller faktisk lighed, dvs. resultatlighed."

Men hvad betyder det, at "stille forskellige befolkningsgrupper lige med hensyn til bl.a. løn, uddannelse og politisk indflydelse"?

Skal alle have den samme løn, uanset hvad de laver? Så er der jo ikke nogen, der gider bruge fem år på at tage en uddannelse. Og ingen gider at gøre sig umage, komme til tiden eller overholde en deadline.

Skal alle have ret til at tage en hvilken som helst uddannelse? Det kan jo ikke lade sig gøre, i og med at nogle uddannelser fx kræver at man er rigtigt god til matematik, nogle andre til sprog og andre igen kræver at man har en god fysik.

Så vi er nok nødt til at sige noget i stil med: Alle skal have ret til at tage en uddannelse, der

passer til personens evner, præferencer, ambitioner og personlige egenskaber.

Sagt på en anden måde: **For at stille folk lige, er man nogle gange nødt til at gøre forskel.**

Skal alle have lige stor politisk indflydelse, uanset hvor meget de har sat sig ind i tingene og interesserer sig for samfundet? Og hvordan ville sådan et samfund se ud? Skulle vi have folkeafstemninger om alt? Og stemmeret til alle, også børn?

Nej, det er nok bedre, at vi netop har det repræsentative demokrati, hvor vi vælger politikere til at tage beslutninger på vores vegne. Og at vi har valg og folkeafstemninger med jævne mellemrum for at sikre, at politikerne og deres beslutninger har folkelig opbakning.

Så snart man begynder at diskutere de her ting i virkeligheden, opdager man, hvor problematisk og udefinérbart et begreb "ligestilling" i grunden er. Simpelthen fordi mennesker er forskellige.

Lige muligheder

Det samme gør sig gældende med et begreb som 'lige muligheder'.

Har vi mennesker nogensinde lige muligheder?

Fødes vi ens? Kan vi det samme?

Kan alle drengene i klassen blive den næste Rasmus Højlund?

Ed Sheeran?

Alex Vanopslagh?

Kan alle pigerne i klassen blive den næste Caroline Wozniacki?

Taylor Swift?

Mette Frederiksen?

"Nej, selvfølgelig ikke!" siger du sikkert - men hvad **er** så 'lige muligheder'?

Problemet er jo, at meget af det, der fører til succes, i høj grad er medfødt:

intelligens, højde, fysisk styrke, smidighed, syn, hørelse, koordinationsevne, viljestyrke ...

Og meget af det, der fører til succes, skyldes dine forældre, din opvækst, din opdragelse:

Grundighed, ordholdenhed, ærlighed, vedholdenhed, selvdisciplin, empati, samarbejdsevne, ambitioner ...

Med andre ord: Både på grund af vores medfødte biologi og i kraft af vores opvækst har vi **ikke** lige muligheder. Tværtimod. Men vi har den samme **ret** til at forsøge at få det bedste ud af det, vi har - i samarbejde og konkurrence med andre.

Derfor taler man på engelsk om '[a level playing field](#)' i stedet for lige muligheder: Altså at den 'bane vi spiller på' er jævn og ensartet og at ingen har fordele eller ulemper - ud over dem, de selv har med i bagagen!

Af samme grund skifter man jo også banehalvdel i pausen, så begge hold kommer til at spille i medvind og modvind, med solen i øjnene eller i nakken og med henholdsvis sine egne fans og de andres bag målet. Alle spiller efter de samme regler, med en neutral dommer - og med VAR til at afgøre de sværeste situationer.

Men ingen ville jo drømme om at kræve, at FCK afleverede tre af deres bedste spillere til Hvidovre for at give de to hold "lige muligheder". Og ingen ville heller drømme om at foreslå, at kampen **skulle** ende uafgjort.

Den form for 'ligestilling' møder man jo ellers i kravet om kvindekvoter til topposter i erhvervslivet og i de store virksomheders bestyrelser - til trods for, at det jo er det stik modsatte af lige muligheder, hvis kvinder har bedre chancer end mænd for at få et toppost, bare fordi de er kvinder, eller hvis man gennemtvinger et uafgjort resultat i en kamp, hvor det ene hold har stærkere, hurtigere og teknisk dygtigere spillere end det andet. For så dør sporten. Ligesom et firma med tiden vil dø i konkurrencen med andre firmaer, hvis de ansætter folk efter køn i stedet for kompetence.

Nogle eksempler på 'ligestilling' - oplæg til diskussion og refleksion

"Lige løn for lige arbejde" er et af de centrale krav i ligestillingsdebatten - og det lyder jo helt fair.

Men hvad er "lige arbejde"?

Samme tidsforbrug? Samme indsats? Samme resultat?

Tænk på jeres egen verden: Man kan sige, at karakterer på en vis måde er elevernes løn. Amalie og Anders går begge i 9. klasse. I faget dansk bruger de lige meget tid på lektier, de afleverer begge to alle opgaver til tiden, de deltager aktivt i timerne og har lige lidt fravær. Men Amalie får 10 og Anders får 4.

Er det ikke uretfærdigt?

Hvad blev der af ligestillingen?

Hvad kan forklare forskellen?

Hvorfor ikke bare give karakterer efter hvor meget tid, eleverne bruger på faget?

Diskutér eksemplet og sammenlign Amalie og Anders med to ansatte på fx et advokatkontor eller i en anden branche.

Et andet eksempel: Din bedste ven bliver alvorligt syg og skal have en stor, kompliceret operation for at overleve. Din ven kan vælge mellem at blive opereret på to forskellige privathospitaler, og I går sammen ind på hospitalernes hjemmesider, for at se om I kan blive klogere på, hvilket hospital, der er det bedste.

På Hospital A's hjemmeside skriver de sådan her om deres ansættelsespolitik:

Vi går meget op i ligestilling og diversitet, når vi ansætter vores læger og sygeplejersker. Blandt vores kirurger er der således en ligelig fordeling af kvinder og mænd, unge og gamle, hvide, brune og sorte læger samt repræsentanter for LBGT+ - på den måde kan alle patienter føle sig velkomne og trygge her hos os!

På Hospital B's hjemmeside skriver de sådan her om deres ansættelsespolitik:

Vi ansætter udelukkende de dygtigste, mest veluddannede og mest erfarne læger og sygeplejersker, uanset køn, alder, etnicitet, seksualitet og andre ikke-faglige parametre. Derfor kan du trygt overlade behandlingen af din sygdom til os, uanset hvem du er, for vi har kun fokus på én ting: At gøre dig rask.

Hvilket et af de to hospitaler ville du anbefale din ven at blive opereret på?

Og hvorfor?

Prøv at forestille dig, at et politisk flertal i Folketinget tvang alle hospitaler til at lave den samme ansættelsespolitik som det hospital, I fravalgte.

Hvordan tror du danskerne ville reagere? Hvordan ville du selv reagere?